

Má Česko v EU nějaký vliv?

Má – když ho chce používat. Česko má 21 europoslanců, jednoho komisaře a v roce 2022 z předsednického křesla řídilo evropskou odpověď na ruskou invazi.

Skeptický argument zná každý: jsme dvě procenta obyvatel Unie, přehlasují nás, kdykoli se jim zachce. Zaslouží si poctivou odpověď – protože je zpola pravdivý a právě ta druhá půlka je zajímavá.

Co říká skeptik – a v čem má pravdu

Česko má zhruba 2,4 % obyvatel EU. V oblastech, kde se hlasuje většinou, může být přehlasováno a párkrát se to stalo; nejbolestivěji u migračních kvót v roce 2015, které se do české paměti zaryly na generaci. Čechů v evropských institucích pracuje méně, než by odpovídalo velikosti země, a do Bruselu dlouho jezdili čeští politici hlavně vysvětlovat, proti čemu jsou.

Tohle všechno je pravda. Jenže z ní neplyne, že malý stát vliv nemá – plyne z ní, že vliv malého státu není automatický. Je to dovednost.

Jak vypadá, když se ta dovednost použije

Podzim 2022, Evropa v nejhorší energetické krizi od sedmdesátých let, válka za humny – a předsednictví Rady EU drží Praha. Za to pololetí prošly dohody o pomoci Ukrajině, zastropování cen energií a společné nákupy plynu; česká diplomacie svolávala, mířila a uzavírala kompromisy sedmadvacítky. V Bruselu se to pololetí dodnes cituje jako ukázka, že dobré předsednictví nezávisí na velikosti země.

K tomu ty stálé páky: 21 europoslanců (na počet obyvatel víc, než má Německo – systém malé státy záměrně zvýhodňuje), komisař Jozef Síkela spravující program Global Gateway, soudci u evropských soudů. A veto: v daních, zahraniční politice, obraně a rozšiřování má české „ne“ přesně stejnou váhu jako francouzské.

Kde vliv doopravdy vzniká

Ne při hlasování, ale rok před ním. Evropská pravidla se rodí dlouho a kdo přijde na začátku s promyšleným návrhem a třemi spojenci, ovlivní víc než ten, kdo na konci hrdinsky hlasuje proti. Malé státy, které tohle umějí – Dánsko, Irsko, Nizozemsko – prosazují své zájmy soustavně; žádný z nich přitom není větší než Česko.

A tady se skeptikův argument obrací naruby. Mimo Unii by Česko nemělo malý vliv, ale žádný: pravidla největšího trhu světa by přebíralo bez jediného hlasu. Skutečná volba malé země nezní „samostatnost, nebo vliv v Bruselu“ – zní „židle u stolu, nebo lavice za dveřmi“. Čím víc se u toho stolu rozhoduje, tím víc ta židle váží; proto je otázka českého vlivu nakonec argumentem pro silnější společný stůl, ne proti němu.

Všechny otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Kolik má Česko europoslanců?

21 ze 720. V přepočtu na obyvatele je to víc, než by odpovídalo čisté matematice – systém záměrně nadreprezentuje menší státy, Německo má na osminásobek obyvatel jen čtyřnásobek křesel.

Koho má Česko v Evropské komisi?

Jozefa Síkela, komisaře pro mezinárodní partnerství – spravuje program Global Gateway s rozpočtem ve stovkách miliard eur. Každá členská země má v Komisi právě jednoho člena.

Co dokázalo české předsednictví v roce 2022?

V nejtěžším pololetí od studené války řídilo evropskou reakci na ruskou invazi: dohody o pomoci Ukrajině, zastropování cen energií i společné nákupy plynu. V Bruselu se dodnes uvádí jako příklad úspěšného malého předsednictví.

Může Česko něco zablokovat?

Ano. V daních, zahraniční politice, obraně a rozšiřování platí jednomyslnost – české veto má stejnou váhu jako německé. V ostatních oblastech Česko blokuje v koalici, k zastavení návrhu stačí 4 státy s 35 % obyvatel.

Jak by mohl být český vliv větší?

Aktivitou, ne velikostí: víc Čechů v evropských institucích (dnes jich je podprůměr), dřívější vstup do vyjednávání a stálé koalice. A větší vliv by přinesla i hlubší integrace – u stolu, kde se rozhoduje víc, znamená židle víc.

ZDROJE

- Evropský parlament: rozdělení křesel (ČR 21/720, degresivní proporcionalita)
- Evropská komise 2024–2029: Jozef Síkela, mezinárodní partnerství / Global Gateway
- Bilance českého předsednictví Rady EU, 2. pololetí 2022
- Pravidla blokační menšiny v Radě (4 státy / 35 % obyvatel)
- Úřad vlády: zastoupení Čechů v institucích EU (dlouhodobě podprůměrné)